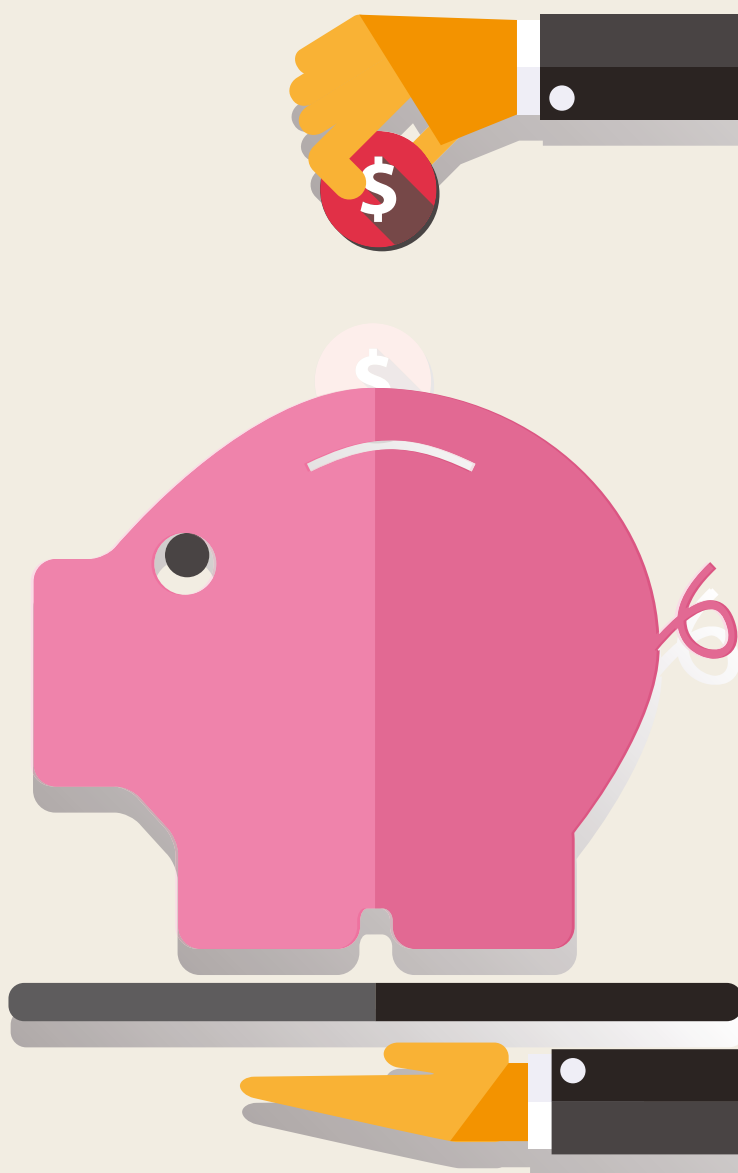

BUDŻET PARTYCYPACYJNY

**STUDIA
PRZYPADKÓW
Z MIAST**

DABROWA GORNICZA
WALBRZYCH
BRATISLAVA NOVÉ MESTO
BANSKÁ BYSTRICA

BIURO OBSŁUGI RUCHU INICJATYW SPOŁECZNYCH BORIS

WSPIERAJĄC, INICJUJĄC, ŁĄCZĄC, AKTYWIZUJĄC

BORIS jest niezależną i niedochodową organizacją pozarządową, która – jako najstarsze w Polsce centrum wsparcia organizacji pozarządowych - od 1992 r. wspiera szeroko pojętą aktywność obywatelską, w tym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy społeczne w ich działaniach na rzecz dobra publicznego. BORIS był pierwszą tego typu organizacją w Polsce, która – bezpłatnie – świadczyła przedstawicielom organizacji pozarządowych i pracownikom instytucji samorządowych usługi informacyjne, poradnicze, szkoleniowe zwiększające efektywność ich działań w edukacji, kulturze, ochronie środowiska, dobroczynności, ochrona zdrowia, pomocy społecznej, sporcie i rekreacji oraz innych obszarach życia społecznego. Uważamy, że państwo powinno włączać się tylko w te działania, z którymi zorganizowane grupy obywateli sobie nie radzą. Dlatego mottem naszej działalności jest zasada: *Tak mało państwa, jak to możliwe - tak dużo, jak to konieczne.*

Swoją misję wspierania aktywności obywatelskiej BORIS traktuje szeroko i kompleksowo, dlatego od początku naszego istnienia inicjowaliśmy lub też współtworzyliśmy duże ogólnopolskie projekty sieciowe wypracowujące nowe modele i metody działania. Pomagaliśmy przy tworzeniu m.in. Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, systemu Biur Porad Obywatelskich, Funduszy Lokalnych, Stowarzyszenia Trenerów Organizacji Pozarządowych. Powołaliśmy pierwsze Centrum Wolontariatu w Europie Środkowo-Wschodniej, zainicjowaliśmy program Centrów Aktywności Lokalnej oraz Federację Organizacji Służebnych MAZOWIA. Zajmujemy się aktywizacją obywateli do wspólnego działania, pomagamy wdrażać programy samopomocowe, aktywnie wspieramy powstawanie Partnerstw Lokalnych oraz podmiotów ekonomii społecznej. Jesteśmy również aktywni w sferze ewaluacji programów społecznych.

Pomagamy wielu liderom budować swoje organizacje, tworzyć programy współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi i administracją samorządową, integrować trzeci sektor, wspierać powstawanie koalicji do rozwiązywania różnych problemów. Istotną częścią działania BORIS jest również współpraca międzynarodowa, w której czerpiemy z doświadczeń innych i sami dzielimy się swoim doświadczeniem z partnerami z Niemiec, Litwy, Czech, Rosji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii.

BORIS

00-040 Warszawa, Warecka 4/6

Tel.: 22/8409449, 6203192, E-mail: boris@boris.org.pl

PRZEDMOWA

W niniejszej broszurze chcemy podzielić się doświadczeniem i praktyką budżetu partycypacyjnego, jako konkretnego narzędzia do wprowadzenia zasad dobrego rządzenia w samorządzie terytorialnym. Mamy nadzieję, że wydawnictwo to pomoże upowszechnić dobre przykłady miast i państw, które wprowadziły ten innowacyjny mechanizm uczestnictwa obywatelskiego. Liczymy też, że przyczyni się do kontynuowania dyskusji na temat nowych sposobów wzmocnienia demokracji na szczeblu lokalnym.

Jednym z zasadniczych sposobów pogłębienia kultury demokratycznej jest partycypacja mieszkańców. Prawdziwy obraz trudności z jej realizacją w praktyce świetnie opisuje jeden z raportów projektu Decydujmy Razem: „...współpraca władz lokalnych z mieszkańcami ogranicza się do najmniej wymagających form partycypacji, a współdecydowanie i delegowanie należą do rzadkości. Władze lokalne nie cenią partycypacji publicznej. Największe poparcie przedstawicieli władz lokalnych zyskują te sposoby zarządzania, które polegają na samodzielnym podejmowaniu decyzji, a następnie informowaniu o nich mieszkańców, ewentualnie ich wyjaśnianiu i uzasadnianiu. Polacy rzadko uczestniczą w życiu publicznym. Najpowszechniejsza forma partycypacji ma charakter bierny i jest nią poszukiwanie informacji na temat decyzji podejmowanych przez władze...” (A. Olech, P. Sobiesiak-Penszko, Partycypacja społeczna w Polsce. Diagnoza i rekomendacje, Analizy i Opinie 3/2013).

Na szczęście coraz częściej takie jednostronne postrzeganie lokalnych społeczności i ich mieszkańców ewoluje, głównie dzięki wielu innowacyjnie działającym organizacjom obywatelskim i otwartym na zmiany jednostkom samorządu terytorialnego. Takim swoistym probierzem postaw obywatelskich zwykłych ludzi oraz otwartości władz na społeczność staje się obecnie nowe narzędzie włączające mieszkańców w realizację publicznych, jakim jest budżet partycypacyjny. BORIS, w oparciu o swoje ponad dwudziestoletnie doświadczenie organizacji wspierającej sektor obywatelski, aktywnie uczestniczy w upowszechnianiu tego narzędzia m.in. uczestnicząc w Radzie ds. Budżetu Partycypacyjnego m.st. Warszawa. Chętnie angażujemy się też w promocję dobrych praktyk polskich organizacji i samorządów, a także w pozyskiwanie wiedzy o doświadczeniach innych państw i społeczeństw.

Broszura ta powinna być pomocna dla każdego, kto jest zainteresowany realizacją procesu budżetu partycypacyjnego. Chcieliśmy, aby było to wprowadzenie krótkie, ale wystarczająco przekonujące. Więcej szczegółów można znaleźć na stronach internetowych podmiotów i autorów wymienionych w tekstach.

Opisy czterech studiów przypadku z Polski i Słowacji powstały w ramach projektu „Budżet partycypacyjny - różne perspektywy procedur uczestnictwa obywatelskiego w krajach V4”, którego głównym celem jest wzmocnienie lokalnej kultury demokratycznej w państwach tworzących V4 i polepszenie rozumienia występujących tam warunków jej rozwoju.

Zbigniew Wejcman, BORIS

Partners of the project:

BORIS Association (PL)

Agora CE (CZ)

Utopia.sk (SK)

Participatory budgeting – different perspective of civic participation procedures among V4 counties was founded by IVF.

-
- Visegrad Fund
-
-

DĄBROWA GÓRNICZA

DĄBROWSKI BUDŻET PARTYCYPACYJNY (DBP)

*Autor: Piotr Drygała, kierownik Biura Organizacji Pozarządowych i Aktywności
Obywatelskiej (BOP) Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej*

WYPRACOWANIE MODELU I WDROŻENIE

Dąbrowski Budżet Partycypacyjny to mechanizm, który umożliwia mieszkańcom **DĄBROWY GÓRNICZEJ** współdecydowanie o części wydatków z budżetu miasta. Wyróżnia się prowadzoną dyskusją w ramach lokalnych forów mieszkańców i możliwością dyskusji z pracownikami urzędu nad propozycjami projektów. Opiera się o przejrzyste zasady, wypracowane w rezultacie 7-miesięcznych prac i dyskusji. 30 stycznia 2013 roku Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej przyjęła Uchwałę, która wyznaczyła zasady i tryb konsultacji z mieszkańcami części wydatków z budżetu miasta na 2014 r.

DBP związany jest z wydatkami dotyczącymi najbliższego otoczenia i przestrzeni publicznej, czyli dzielnicą, ulicą, podwórkiem. Model DBP opiera się zatem na podziale miasta na 27 dzielnic, które wynikają z historycznego ukształtowania się wspólnot na terenach zielonych lub zwyczajowych nazw osiedli w części miejskiej. Na podstawie corocznych wydatków miasta na realizację zadań na wniosek mieszkańców w obszarze komunalnym ustalono kwotę 8 mln zł., co stanowi ok. 1,2 % ogólnych wydatków w budżecie. Podziału kwoty 8 mln zł na poszczególne dzielnice dokonano na podstawie przelicznika: 30 tys. zł (kwota dla każdej dzielnicy) + kwota wynikająca z liczby meldunków w danej dzielnicy. Tym sposobem najmniejsza z dzielnic - Ratanice - licząca 158 osób zameldowanych ma do dyspozycji 39 171 zł, największa - Mydlice Południowe - licząca 9295 osób dysponuje kwotą 569 574 zł.

ETAP I – AKCJA INFORMACYJNO-EDUKACYJNA

Zdając sobie sprawę, iż realizacja DBP po raz pierwszy będzie wymagała intensywnych działań informacyjnych i edukacyjnych, zaplanowaliśmy i zrealizowaliśmy w okresie od lutego do marca 2012 następujące przedsięwzięcia: powstała strona internetowa www.twojadabrowa.pl wraz z profilem DBP na Facebook, dla każdej z dzielnic zostały powołane Punkty Konsultacyjne, wydrukowanych zostało 1500 szt. plakatów oraz 4000 szt. Broszur, przeprowadzono 9 spotkań informacyjnych dla mieszkańców. Na przełomie października i listopada zorganizowano dodatkową kampanię dotyczącą głosowania na projekty, powstało też kilka relacji i programów telewizyjnych, emitowanych zarówno w TVP oraz w Internecie. W II edycji promocja DBP została wzbogacona o organizację w dzielnicach przestrzeni do dyskusji.

ETAP II – ZGŁASZANIE PRZEZ MIESZKAŃCÓW PROPOZYCJI PROJEKTÓW

W I edycji DBP projekty można było zgłaszać od 8 kwietnia do 20 maja 2013 r. Dla ułatwienia tego zadania stworzyliśmy specjalną instrukcję, w której zawarto podstawowe zasady i informacje. Inicjatywę miał każdy mieszkaniec dzielnicy, który ukończył 16 lat. Projekt należało sporządzić na specjalnym wniosku przygotowanym przez Urząd Miejski (formularz w wersji papierowej i elektronicznej). Wniosek musiał być poparty przez grupę co najmniej 15 mieszkańców dzielnicy, którzy ukończyli 16 lat. Projekty nie były ograniczone żadnym katalogiem i wystarczyło, iż mieszczą się w zadaniach gminy. Musiały za to zakładać dostępność i charakter publiczny.

Składanie projektów trwało do ostatnich godzin 20 maja. W sumie mieszkańcy złożyli 250 projektów. Każda z dzielnic złożyła co najmniej po jednym projekcie, najwięcej - 32. Najwięcej projektów, bo aż 24% (59) dąbrowianie złożyli na remont chodników, schodów, nawierzchni jezdni. 16 % (40) to propozycja na place zabaw. Budowy parkingów dotyczyło 10% (23) projektów, koncepcji zagospodarowania terenu 8% (20), budowy i remontu boisk 6% (15), zagospodarowania skwerków 4% (8), oświetlenia 4% (8), 2 projekty złożono na stworzenie skateparków. 23%, czyli 56 projekty zakwalifikowano jako inne i dotyczą one m.in.: budowy nurkowiska, doposażenia świetlic, pracowni szkolnych, organizacji przedsięwzięć kulturalnych, zabudowy śmietników. Kolejna edycja DBP w 2015, to 236 projektów, a w edycji obecnie trwającej (na rok 2016), liczba ta przekroczyła już 200 projektów.

>> Obywatele skonsultować swoje propozycje z urzędnikami miasta
(foto: twojadabrowa.pl)

ETAP III – WERYFIKACJA I OPINIOWANIE PROJEKTÓW

Od 20 maja do 19 sierpnia trwał okres, w którym Urząd Miejski opiniował i weryfikował zgłoszone propozycje. Wymagał on stworzenia odpowiedniej karty obiegowej dla każdego z projektów i włączenia w pracę w ramach DBP większości wydziałów Urzędu Miejskiego. Urzędowy proces weryfikowania i opiniowania polegał głównie na urealnieniu tych propozycji, co wymagało olbrzymiego wkładu pracy poszczególnych wydziałów. 19 sierpnia opublikowana została lista projektów zgłoszonych przez mieszkańców dla każdej z dzielnic wraz z opinią Urzędu Miejskiego.

ETAP IV – DZIELNICOWE FORA MIESZKAŃCÓW (DFM)

We wrześniu i październiku odbyły się Dzielnicowe Fora Mieszkańców. Ich celem było wyjaśnienie opinii o zgłoszonych projektach wydanych przez Urząd oraz rozpoczęcie dyskusji o zgłoszonych projektach, a w konsekwencji ustalenie listy pod głosowanie. To była również okazja dla mieszkańców, aby poznać pomysły i projekty złożone przez swoich sąsiadów.

Zgodnie z planem odbyło się 27 spotkań, w każdej z dzielnic. W taki sposób powstały listy pod głosowanie w danej dzielnicy. Łącznie na listach znalazło się 195 z 250 pierwotnych propozycji. Dzielnicowe Fora Mieszkańców, to wyróżnik dąbrowskiej procedury i najważniejszy etap DBP. W II edycji mieszkańcy kilku dzielnic dzięki nim uzgodnili nawet całą listę projektów mieszczącą się w kwocie na dzielnicę.

ETAP V – GŁOSOWANIE MIESZKAŃCÓW NA PROJEKTY

Głosowanie zgodnie z przyjętą procedurą zostało wyznaczone w terminie od 18 do 22 listopada.

Głosować można było:

- elektronicznie poprzez formularz znajdujący się na stronie Budżetu Partycypacyjnego,
- korespondencyjnie poprzez przesłanie formularza na adres Urzędu Miejskiego,
- bezpośrednio przez złożenie formularza w Punkcie Konsultacyjnym dla danej dzielnicy.

Głosowanie było jawne, a każdy mieszkaniec biorący udział w głosowaniu oświadczał, że ma ukończone 16 lat i podawał dane (imię i nazwisko, deklarowany adres zamieszkania, PESEL), które zawarte zostały w karcie do głosowania. Zgodność ze stanem faktycznym potwierdzano własnoręcznym podpisem. Jeden adres mailowy mógł być użyty tylko raz w głosowaniu.

Wyniki przeszły nasze najśmielsze oczekiwania: oddano 22 831 głosów (ok. 22,3% uprawnionych do głosowania). Przez Internet oddano 7 504 głosów, a tradycyjnie (papierowo) zagłosowało 15 327. Niestety, aż 2 338 głosów uznano – ze względów formalnych - za nieważne. Najmniejsza frekwencja w dzielnicy wyniosła 4%, a największa - aż 78% uprawnionych. Liczby te na niewiele niższym poziomie powtórzyły się w II edycji.

ETAP VI – OGŁOSZENIE PROJEKTÓW DO REALIZACJI

Na podstawie wprowadzonych danych w każdej z dzielnic ustalono ranking projektów biorąc pod uwagę liczbę uzyskanych punktów. Do realizacji przechodziły projekty, które mieściły się w granicy kwoty przyznanej dla dzielnicy. W ten sposób w 27 dzielnicach mieszkańcy wybrali 54 projekty do realizacji w 2014 r. W drugiej edycji mieszkańcy wybrali do realizacji 70 projektów.

ETAP VII – WDROŻENIE DO REALIZACJI REKOMENDOWANYCH PROJEKTÓW

Tak wybrane projekty zostały przygotowywane przez poszczególne wydziały merytoryczne do wdrożenia. W roku 2014 zrealizowano wszystkie 56 wybranych projektów, którymi dziś mogą cieszyć się mieszkańcy. Warto zaznaczyć, iż kwota realizacji przekroczyła planowane 5 mln zł i ostatecznie zakończyła się wartością 6,2 mln zł, z czego wyciągnięto odpowiednie wnioski na przyszłość.

ETAP VIII – MONITORING REALIZACJI PROJEKTÓW

W założeniu wybrane projekty powinny być zrealizowane w danym roku. O ich postępie w realizacji informujemy na portalu internetowym w zakładce każdej z 27 dzielnic. Zgodnie z przywołanym powyżej zarządzeniem wyznaczono tzw. komórki wiodące, które odpowiadają za realizację przypisanych im projektów. Co 2 miesiące są też zwoływane Posiedzenia Zespołu ds. realizacji projektów, który może przedyskutować kwestie ewentualnych problemów z ich realizacją.

ETAP IX – EWALUACJA

Myśląc już na samym początku, w jaki sposób prowadzić ewaluację procedury, która pozwoli ją zmieniać na kolejne lata, po pierwsze zbieraliśmy cały rok uwagi, po drugie nawiązaliśmy współpracę z ekspertami wewnętrznymi (obecnie realizowaną w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską). Dzięki temu do procedury obowiązujące w pierwszej edycji wprowadzono pewne zmiany.

>> Grupa robocza do oceny (foto: twojadabrowa.pl)

Na koniec warto zwrócić uwagę, iż odpowiednio zaplanowana praca i dialog wokół Budżetu Partycypacyjnego w Dąbrowie Górniczej pozwoliły osiągnąć kompromis polityczny i obywatelski ponad podziałami, co w przypadku tego typu innowacyjnego procesu jest nieocenione. Jak wdrażano budżet partycypacyjny można dodatkowo prześledzić na stronie www.twojadabrowa.pl

WAŁBRZYCH

WAŁBRZYSKI BUDŻET PARTYCYPACYJNY

Autor: Anna Żabska, Koordynator WBP w latach 2012–2014

WAŁBRZYCH to drugie, co do wielkości miasto na Dolnym Śląsku. 1 stycznia 2013 r., po 10 latach, miasto odzyskało status miasta grodzkiego, co było przełomowym wydarzeniem. Prezydent ponownie stał się jedynym gospodarzem w mieście, a budżet miejski wzrósł z 350 mln PLN dla 600 mln PLN.

Wałbrzych zamieszkuje 120 000 mieszkańców. Miasto podzielone jest na 11 dzielnic, w których działają, powoływane przez Radę Miasta, Rady Wspólnot Samorządowych. Roczny budżet wynosi ok 600 mln PLN. Od kilku lat główną pozycją wydatków to inwestycje infrastrukturalne. W ostatnich dwóch latach zakończyły się dwie największe z nich tj. powstało Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua-Zdrój oraz Park Wielokulturowy Stara Kopalnia.

Pierwsza próba wprowadzenia w Wałbrzychu mechanizmów budżetu partycypacyjnego została podjęta w 2012 r. Prezydent Miasta Roman Szelemej zwrócił się do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałbrzychu, z propozycją przygotowania pierwszej sondy miejskiej, której celem było poznanie potrzeb i opinii mieszkańców na temat projektów i inwestycji jakie powinny być zrealizowane w Wałbrzychu. Sonda była dwuetapowa. Pierwszy etap zakładał przeprowadzenie ankiet. Kilkunastu studentów wałbrzyskiej PWSZ wyruszyło na Podzamcze, największą dzielnicę miasta, z pytaniem jak powinien być zagospodarowany druga część budynku po byłym liceum nr 5, który znajduje się na ul. Kasztelańskiej. Część tego budynku została już zagospodarowana przez Gminę Wałbrzych. Powstał tam bezpłatny Integracyjny Żłobek Samorządowy dla grupy 75 dzieci. Druga część kompleksu pozostawała do tej pory niezagospodarowana. Na realizację pomysłu mieszkańców przeznaczono 3 mln PLN. W drugim etapie mieszkańcy mogli wybrać zgłoszone przez siebie pomysły. Głosowano przez Internet oraz w galeriach handlowych. Około 2000 mieszkańców zdecydowało, że chcą mieć nowoczesne centrum edukacyjno – kulturalne z klubem seniora. Zadanie to wpisano do budżetu miasta na 2013 r.

W obliczu dużego zaangażowania społecznego i pozytywnego odzewu mieszkańców, w następnym roku, Prezydent Miasta podjął decyzję o realizacji Wałbrzyskiego Budżetu Partycypacyjnego (WBP) w rozszerzonej formule pod hasłem „Ty proponujesz, Ty decydujesz”. Powołany przez Prezydenta koordynator WBP zajął się opracowaniem założeń, ich implementacją oraz przeprowadzeniem całego procesu, wg następującego harmonogramu:

marzec | Opracowanie założeń WBP – Zespół Obywatelski

kwiecień | Publikacja założeń WBP – zgłaszanie uwag
Sesja Rady Miejskiej Wałbrzycha – uchwała ws. konsultacji

maj/czerwiec | Spotkania z mieszkańcami w dzielnicach – kampania informacyjna

czerwiec | Ostateczny termin zgłaszania projektów i zadań WBP

lipiec/sierpień | Obrady Zespołu Weryfikującego

wrzesień | Ogólnomiejskie spotkania z mieszkańcami

wrzesień | Głosowanie nad projektami

listopad | Złożenie projektu budżetu

W pierwszym etapie powołano Zespół Obywatelski w składzie :

- Przewodniczący Klubów Rady Miejskiej Wałbrzycha
- Przedstawiciele Rad Wspólnot Samorządowych
- Przedstawiciele Rady Kultury, Sportu, Seniorów
- Pełnomocnik ds. Osób Niepełnosprawnych
- Przewodniczący Gminnej Rady Pożytku Publicznego
- Przedstawiciel Młodzieżowej Rady Miejskiej
- Przedstawiciel przedsiębiorców
- Pracownicy Urzędu Miejskiego

Zespół ten zajął się opracowaniem projektu założeń Wałbrzyskiego Budżetu Partycypacyjnego. Następnie ten dokument podano do publicznej wiadomości, umożliwiając wszystkim mieszkańcom zgłaszanie swoich uwag. Wszelkie opinie mieszkańców zostały ponownie przeanalizowane przez Zespół Obywatelski, który przygotował ostateczną treść dokumentu zasad WBP. Ważnym elementem implementacji tych założeń była uchwała Rady Miejskiej Wałbrzycha w sprawie konsultacji społecznych, która umożliwiła przeprowadzenie całego procesu WBP. W projekcie budżetu na 2014 r. zaproponowano w ramach WBP 4 mln PLN. W następnym roku była to już kwota 5 mln PLN. Całą pulę środków podzielono na projekty ogólnomiejskie i lokalne. Na projekty ogólnomiejskie przeznaczono 1 800 000 PLN (2 000 000 PLN w 2014 r.) zaś na projekty lokalne 2 200 000 PLN (3 000 000 PLN w 2014 r.). Pula środków na projekty lokalne została rozdysponowana proporcjonalnie do liczby mieszkańców zameldowanych w danych dzielnicach.

TY PROPONUJESZ

Ważnym elementem kampanii informacyjnej WBP były bezpośrednie spotkania Prezydenta Miasta w każdej dzielnicy miasta. W trakcie tych spotkań Prezydent przedstawia główne zadania i plany miasta, jak również dyskutuje szczegółowo o zasadach WBP i pomysłach na projekty z mieszkańcami.

Dodatkową okazją do rozmów są osobne spotkania w szkołach z młodzieżą szkół ponadgimnazjalnych. W każdej szkole Prezydent zachęca młodych wałbrzyszan do składania własnych projektów, jak i udział w późniejszym głosowaniu. Dolna granica wieku dla osób biorących udział w składaniu projektów i głosowaniu wynosi 16 lat.

>> Spotkania z obywatelami w dzielnicy miasta Poniatowa (Foto: Anna Żabską)

Na etapie składania projektów ważnym wsparciem dla projektodawców jest utworzony w Urzędzie Miejskim specjalny Punkt Konsultacyjny, skupiający pracowników m.in Biura Geodezji, Inwestycji, Urbanistę Miejskiego. Pozwala to już na początkowym etapie zweryfikować i poprawić wiele zgłaszanych inicjatyw obywatelskich.

W 2013 roku wałbrzyskanie zgłosili w ramach WBP 121 wniosków, które następnie zostały zweryfikowane przez Zespół osób reprezentujących wszystkie kluby radnych, organizacje pozarządowe, seniorów, młodzież jak i urzędników. Zespół Weryfikacyjny sprawdza projekty jedynie pod względem formalno-prawnym :

- 1) kompletności (czytelnie wypełnione wszystkie punkty formularza projektu, dołączona lista co najmniej 15 podpisów mieszkańców Wałbrzycha wspierających projekt),
- 2) zgodności z kompetencjami gminy (czy dotyczy zadań własnych gminy),
- 3) charakteru projektu (lokalny, ogólnomiejski),
- 4) miejsca realizacji w przestrzeni miejskiej (czy dotyczy mienia gminnego),
- 5) prawidłowości kosztów realizacji projektowanego zadania,
- 6) trwałości projektu,
- 7) możliwości zabezpieczenia w budżecie kosztów utrzymania zrealizowanego projektu w latach następnych,
- 8) zgodności projektu z Zasadami WBP.

W 2013 r. po weryfikacji do głosowania zakwalifikowano 71 projektów. W tym 18 projektów na zadania ogólnomiejskie i 53 zadania lokalne. W 2014 r. wpłynęła mniejsza liczba projektów - 101, jednak lepiej przygotowanych, gdyż mieszkańcy wybierali spośród 94 pozytywnie zweryfikowanych projektów (74 lokalnych i 20 ogólnomiejskich).

Po ogłoszeniu listy zweryfikowanych projektów, dla mieszkańców organizuje się minimum dwa duże spotkania, na których projektodawcy prezentują swoje pomysły. Kampania promocyjna projektów rozpoczyna się wraz z ogłoszeniem listy pozytywnie zweryfikowanych projektów. Często na dużą skalę, projektodawcy angażują się w kampanię door-to-door czy promują swoje projekty w mediach społecznościowych.

TY DECYDUJESZ

W głosowaniu, które w 2013 roku trwało 14 dni, rok później skrócono do 10 dni, mogli wziąć udział jedynie zameldowani walbrzyskanie. Mogli zagłosować tylko raz wybierając formę : przez Internet (www.wbp.um.walbrzych.pl), korespondencyjnie (wysyłając kartę do głosowania do Urzędu Miejskiego) bądź osobiście oddając głos w wyznaczonych lokalach. Każda dzielnica posiadała swój lokal (głównie mieściły się w budynkach szkolnych).

Frekwencja w 2013 r. wyniosła ponad 22 % , a w 2014 r. 25,41%. To jedne z najlepszych wyników w kraju. Podział głosów ze względu na formę przedstawiał się następująco: około 40% głosów oddano przez Internet, 58% na kartach wrzuconych do urn w wyznaczonych lokalach, ok. 2 % głosów oddano na karatach przesłanych pocztą.

W 2013 r. wśród projektów ogólnomiejskich zwyciężył projekt pn. "Przebudowa Hospicjum Stacjonarnego im. Jana Pawła II". W 2014 r. projekt pn. Ośrodek doskonalenia techniki bezpiecznej jazdy oraz sportów motorowych - Motopark". Wśród zwycięskich projektów lokalnych znajdowały się głównie place zabaw:

>> Park Malucha w dzielnicy Podzamcze (Foto: Anna Żabská)

Ogłoszenie wyników ma charakter uroczysty i odbywa się w miejskim Ratuszu. Zaraz po ogłoszeniu wyników Koordynator WBP przystępuje do ewaluacji, tj. oceny procedur. Odbywa się to poprzez konsultacje społeczne, zgłaszanie przez mieszkańców swoich uwag i opinii, które następnie są implementowane do ogólnych zasad WBP w kolejnym roku.

Rola zwycięskich projektodawców nie kończy się z chwilą ogłoszenia wyników. Pełnią oni rolę kluczową w fazie wykonawczej projektów. Konsultują je z wyłonionymi w drodze przetargu projektantami, nadzorują wraz z urzędnikami proces inwestycyjny.

Podsumowując, można na wałbrzyskim przykładzie wskazać kilka przyczyn tak dobrego wyniku WBP. Po pierwsze, to duże zaangażowanie i determinacja Prezydenta Miasta. Organizacja i udział w częstych spotkaniach z mieszkańcami stwarza okazję do szerokiej debaty, która pobudza obywatelską aktywność w mieście.

Po drugie, zaangażowanie, w etapy planowania, tworzenia i weryfikacji, organizacji pozarządowych i innych przedstawicieli życia społecznego. Ma to wpływ na większą transparentność i wiarygodność całego procesu WBP.

Po trzecie, stworzenie przyjaznego klimatu wśród urzędników i radnych, którzy stanowią ogromne wsparcie dla mieszkańców, dla których „gąszcz” procedur często stanowi przeszkodę trudną do pokonania.

Po czwarte, organizacja szerokiej kampanii informacyjnej w mediach lokalnych, wykorzystanie mediów społecznościowych, reklamy outdoorowej.

>> Przykład Citylight'u - plakatu umieszczonego na przystankach komunikacji miejskiej

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie www.wbp.um.walbrzych.pl.

BRATYSŁAVA

NOWE MIASTO

Autor: Peter Nedoroščík, Utopia.sk

Dzielnica **NOWE MIASTO W BRATYSŁAWIE** - wspólnie z dzielnicą Stare Miasto - jest dziś najbardziej dochodową częścią Bratysławy. Liczy 44.000 mieszkańców, a prawie co dziesiąty jej mieszkaniec jest cudzoziemcem. Specyfiką dzielnicy są nie tylko ludzie, ale także jej położenie, które obejmuje rozległe lasy (górzysta część północno-zachodnia) i płaskie tereny rozciągające się nad brzegiem Dunaju. Pierwsza pisemna wzmianka o zlokalizowanej na tym miejscu osadzie sięga XIII wieku. Dzielnica posiada własny samorząd lokalny i władze wykonawcze pod przewodnictwem burmistrza. Nowe Miasto zarządza budżetem w wysokości około 15 mln €.

Stowarzyszenie obywatelskie „Utopia” rozpoczęło współpracę z władzami komunalnymi w 2013 roku, wspierając w ten sposób udział dzielnicy w innowacyjnych działaniach społecznych. Po wspólnej ocenie działalności urzędu stowarzyszenie wraz z burmistrzem Rudolfem Kusym przystąpiło do tworzenia nowego biura ds. partycypacji, które w pełni zaczęło funkcjonować od 01 stycznia 2015. W biurze tym urząd dzielnicy zatrudnia obecnie trzech pracowników na pół etatu i dwóch pracowników w niepełnym wymiarze godzin. Zadania biura realizowane są w dwóch obszarach - budżetu partycypacyjnego (PB) i partycypacyjnego planowania przestrzeni publicznej. Do zadań szczegółowych należą następujące rodzaje działalności:

- przygotowanie i koordynacja całego procesu PB
- przygotowanie i koordynacja działań związanych z partycypacyjnym planowaniem przestrzeni publicznej
- gromadzenie i przetwarzanie opinii mieszkańców poprzez ankiety „Bank pomysłów”
- organizowanie spotkań publicznych
- organizowanie i koordynowanie partycypacji społecznej
- indywidualne konsultacje
- współpraca ze stowarzyszeniami obywatelskimi
- koordynowanie zespołów roboczych w ramach jednostki samorządu terytorialnego i jej poszczególnych działów
- komunikacja i współpraca z lokalną radą
- promocja poszczególnych działań
- szkolenia i konsultacje z innymi gminami i organizacjami na Słowacji i za granicą
- zarządzanie stroną internetową pr.banm.sk

Budżet partycypacyjny rozpoczął się w formie eksperymentalnej już w 2014 roku, kiedy to Rada Dzielnicy zatwierdziła utworzenie biura ds. partycypacji w urzędzie oraz przyjęła projekt statutu PB, określający procesy i mechanizmy podejmowania decyzji i odpowiedzialności jego uczestników.

W roku pilotażowym na realizację budżetu partycypacyjnego Rada przeznaczyła 20.000 €. W ramach przygotowań do pilotażu PB Biuro ds. partycypacji przeprowadziło następujące działania:

- organizacja spotkań publicznych mających na celu zebranie sugestii mieszkańców oraz zachęcenie ich do uczestnictwa - z naciskiem na konkretne projekty tematyczne i osiedlowe
- indywidualne konsultacje w przygotowaniu dokumentacji projektowej
- prowadzenie kampanii medialnej
- zbieranie opinii mieszkańców w drodze akcji ankierskiej „Bank pomysłów”
- opracowanie procedury i zaplanowanie procesu pilotażowego PB
- publiczna prezentacja projektów i ich publiczne rozpatrzenie
- przygotowanie procedury głosowania, przygotowanie projektów do głosowania

>> Meeting of participatory community (foto: Utopia.sk)

Efektom tych działań było przygotowanie dokumentacji projektowej. Ostatecznie na piętnaście projektów głosowało 592 mieszkańców drogą internetową i 176 za pośrednictwem kart do głosowania. To aktywność i kreatywność ludzi, którzy przygotowali projekty przyciągnęły tak dużą liczbę mieszkańców Nowego Miasta. Dodatkowo stronę PB w Nowym Mieście odwiedziło prawie 3500 osób, spośród nich kilkadziesiąt z zagranicy.

Podejmowanie decyzji w ramach PB dzielnicy Nowe Miasto może odbywać się na kilku etapach i/lub może zawierać w sobie kilka różnych mechanizmów decydowania, przy czym najważniejszą rolę odgrywa tzw. publiczne rozpatrzenie. Z tego punktu widzenia możemy wyobrazić sobie budżet partycypacyjny jako połączone klepsydry, gdzie najpierw proces decyzyjny jest otwarty dla jak najszerzej grupy odbiorców, następnie zwęża się w kierunku poglądów ekspertów i ponownie

daje możliwość włączenia jak najszerszego grona mieszkańców. Ogólnie rzecz biorąc, decyzje w budżecie partycypacyjnym opierają się o dwie grupy osób: tych, które bezpośrednio wpływają na decyzje i tych, które są w nie zaangażowane, które mają interes w podejmowaniu decyzji z różnych powodów. W naszym przypadku są to mieszkańcy dzielnicy Nowe Miasto oraz osoby prezentujące projekty, które już podjęły decyzje na wcześniejszym etapie.

Innym ważnym kryterium w procesie podejmowania decyzji jest skala dostępnych informacji o danym wniosku i możliwość wyrażenia do niego (nie)zgody. Im więcej było danych, tym większe znaczenie mieszkańcy nadawali poszczególnym projektom.

Na podstawie tych i innych kryteriów, w fazie pilotażowej PB poszczególnym metodom głosowania towarzyszyły następujące wielkości procentowe:

- publiczne rozpatrywanie i dyskusja z autorami projektów - 50%
- głosowanie poprzez kwestionariusz- 30%
- głosowanie internetowe - 20%

Obok wewnętrznej logiki procesu, na podział ten wpływają też czynniki zewnętrzne. Głosowanie internetowe ma najmniejsze znaczenie ze względu na możliwość nadużyć. Głosowanie tradycyjne jest punktowane wyżej, ponieważ wymaga większej aktywności, a zatem zakłada większą świadomość danego mieszkańca. Pozwala także na większy stopień kontroli tego etapu przez samorząd.

Co to jest „publiczne rozpatrzenie”? Jest to moderowana debata publiczna, które zawiera aspekt wspólnej decyzji. Pożądanym rezultatem rozpatrzenia publicznego jest konsensus, rozumiany nie jako kompromis, ale raczej jako wspólne ustalenie nowego, twórczego rozwiązania zgodnie ze schematem: definiowanie problemu - określenie dostępnych/możliwych sposobów rozwiązania - ustalenie i identyfikacja wspólnych rozwiązań.

>> Oceny projektów podczas uwagi publicznej (foto: Utopia.sk)

W naszym przypadku wyglądało to następująco: potrzeby i problemy dzielnicy Nowe Miasto - indywidualne projekty jako propozycje rozwiązań - ocena i klasyfikacja projektów jako wybór najlepszych rozwiązań. Potrzeby i problemy dzielnicy zostały zidentyfikowane na podstawie wypełnionych kwestionariuszy w ramach akcji „Bank pomysłów”. Byliśmy w pełni poinformowani o tych potrzebach, a także o projektach z poprzedniej edycji budżetu Nowego Miasta. Aby wybrać najlepsze rozwiązania i tym samym stworzyć ranking projektów, uczestnicy rozpatrzenia publicznego kierowali się następującymi kryteriami oceny:

- grupa docelowa, do której skierowany jest projekt, jego bezpośredni i pośredni wpływ
- zgodność projektu z preferencjami mieszkańców Nowego Miasta zawartymi w ankietach „Bank pomysłów”
- liczba wolontariuszy, którzy wezmą udział w realizacji projektu
- efektywne wykorzystanie funduszy
- trwałość projektu w przyszłości i wspieranie PB

Proces tworzenia budżetu partycypacyjnego nie był tylko rywalizacją o miejsce w rankingu projektów. Uczestnicy przede wszystkim szukali wspólnego dobra dla Nowego Miasta, które to ostatecznie wyłoniło się z zestawu nagrodzonych wniosków. Kwalifikacja projektów była zatem reakcją mieszkańców na potrzeby ich dzielnicy.

Wyniki Budżetu Partycypacyjnego w Bratysławie, Dzielnica Nowe Miasto w 2014 r.

BUDŻET PARTYCYPACYJNY W BRATYSŁAWIE, DZIELNICA NOWE MIASTO 2015 R.

Kolejny rok przyniósł wzrost budżetu PB do wysokości 240,000 €, dodano też zadania i priorytety do projektów obywatelskich, przy czym ustalono, że:

- projekty obywatelskie są to niskobudżetowe przedsięwzięcia (do 5000 €), realizowane (razem) przez samych obywateli, wprowadzające nowe usługi publiczne lub poprawiające te świadczone już przez samorząd
- zadania są to kosztochłonne inwestycje finansowane i nadzorowane przez miasto
- priorytety są obszary tematyczne, które określają, gdzie miasto powinno inwestować środki z lokalnego budżetu

Przygotowanie PB 2015 w zasadzie obejmuje te same działania biura ds. partycypacji, jak w roku pilotażowym, ale realizowane na większą skalę.

BAŇSKA BYSTRZYCA

Autor: Peter Nedoroščík, Utopia.sk

BAŇSKÁ BYSTRICA jest położona w środkowej części Słowacji, w powiecie Zwoleń, nad rzeką Hron. Jego historia sięga XIII wieku. Znaczenie pierwotnej osady wzrosło dzięki kilku rodzinom osadników z Saksonii, którzy z takim sukcesem stworzyli podstawy ekonomiczne, administracyjne i wytwórcze produkcji górniczej, że w roku 1255 król Bela IV nadał jej prawa miejskie. Po wyzwoleniu miasta pod koniec II wojny światowej Bańska Bystrzyca stała się jednym z trzech wiodących ośrodków gospodarczych i administracyjnych Słowacji.

Obecnie Bańska Bystrzyca, którą zamieszkuje 78.000 osób, jest jednym z największych słowackich miast. Składa się z 16 dzielnic, które są zarządzane jako autonomiczne jednostki administracyjne z lokalnymi radami i władzą wykonawczą reprezentowaną przez burmistrza.

Krótką historię budżetu partycypacyjnego (BP) w Bańskiej Bystrzycy można podzielić na dwie części: nieoficjalny etap wstępny realizowany poprzez działania obywatelskie i część oficjalną, która rozpoczęła się po zatwierdzeniu statusu BP przez władze lokalne w dniu 10 grudnia 2013 r. Początkowy etap tworzenia BP (od 1 stycznia 2014 r.) składał się z serii nieformalnych otwartych spotkań mających na celu zapoznanie mieszkańców z mechanizmem BP i rozeznania sytuacji w mieście - jakie możliwości istnieją dla obywateli w zakresie współpracy z władzami, jakie usługi oferują władze, w jakim stopniu i jakiej jakości. Ta część przygotowawcza zakończyła się spotkaniem z udziałem mieszkańców i urzędników, którzy wysłuchali prezentacji Ewy Markowskiej-Bzducha z Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu na temat budżetu partycypacyjnego w Polsce oraz kolejnej na temat tego mechanizmu na Słowacji.

Druga część spotkania przybrała formę warsztatów, w trakcie których uczestnicy podzieleni na dwie grupy robocze dyskutowali o swoich oczekiwaniach i nowych możliwościach (jedna grupa składała się z mieszkańców, w skład drugiej weszli urzędnicy i jeden z radnych rady miejskiej). W wyniku spotkania powstał pisemny raport. Nie był to proces łatwy, ponieważ pierwsza grupa koncentrowała się głównie na nowych możliwościach i oczekiwaniach związanych z poprawą jakości demokracji i rozwoju społeczności, podczas gdy druga grupa skupiała się przede wszystkim wokół potencjalnego ryzyka i trudności. Ostatecznie jednak obie grupy zgodziły się, że potrzebne są:

- Gwarancja procesu - bezpieczeństwo procesu (obie strony zgodziły się, że konieczne jest tworzenie zaufania w celu uniknięcia sytuacji, w której nie będzie się w stanie zrealizować swojego pomysłu ponieważ jedna strona „reprezentowana przez urzędnika lub członka Parlamentu tak zadecyduje”, albo druga strona nie będzie współpracować i nie przedstawi żadnych projektów)
- Definiowanie kompetencji (mieszkańcy oczekują wzmocnienia swoich kompetencji jako obywateli, podkreślają też potrzebę jasnego i nowego podziału kompetencji między obywateli, urzędników i radnych)
- Wspólna koncepcja zasad i procesu budżetu partycypacyjnego w formie uchwały.

>> Nieformalne spotkanie publiczne - styczeń 2014 (foto: Utopia.sk)

Postulowana uchwała została stworzona przez członków Rady Miasta i zarządu oraz obywateli, którzy dodali kilka uwag, mniej lub bardziej uwzględnionych w ostatecznej wersji. Dokument definiuje podstawowe podmioty uczestniczące w procesie BP spośród ogółu mieszkańców: uczestnika, Radę Koordynacyjną (KooR) będącą dobrowolnym organem wybranym przez uczestników (jego zadaniem jest koordynacja działań obywateli i reprezentacja uczestników wobec władz miasta), grupa tematyczna (możliwość spotykania się uczestników). Określono też następujące etapy budżetu partycypacyjnego w Bańskiej Bystrzycy:

- 1) Rada Koordynacyjna ogłasza BP dla danego roku budżetowego;
- 2) Pierwsze forum dyskusyjne - określa tematy priorytetowe dla projektów, wielkość środków finansowych dla poszczególnych projektów w poszczególnych grupach tematycznych oraz ustala datę drugiego forum dyskusyjnego;
- 3) Złożenie wniosków - okres przygotowania dokumentacji projektowej;
- 4) Ocena wniosków – sprawdzane są tylko kryteria formalne, przez KooR i odpowiedni wydział urzędu miasta;
- 5) Drugie forum dyskusyjne – składa się z dwóch części: pierwsza to prezentacje projektów, w trakcie drugiej odbywa się głosowanie. Istnieje też możliwość głosowania dla osób, które nie uczestniczyły w forum - w centrum obsługi klienta urzędu miasta w ciągu kolejnych dni roboczych;
- 6) Realizacja;
- 7) Podsumowujące forum dyskusyjne – w drodze głosowania może zalecić priorytety na kolejny rok i skierować uwagi na temat projektów, które nie zostały zatwierdzone.

Po zatwierdzeniu przez władze miasta procedur rozpoczęła się realizacja pilotażowego BP w Bańskiej Bystrzycy. Trzydzieści jeden projektów konkurowało o środki w następujących obszarach tematycznych: aktywni obywatele i rozwój społeczności; zieleń w mieście; kultura; młodzież, sport i zdrowie. Łączny budżet projektów sięgał 100,000 €. Publiczne głosowanie podczas drugiego forum dyskusyjnego miało miejsce 22 maja 2014 r. z udziałem 205 mieszkańców oraz w centrum obsługi klienta, gdzie głosowało 177 osób.

>> Pierwsze forum dyskusyjne - luty 2014 (foto: Utopia.sk)

Głosowanie zostało zakończone 6 czerwca 2014 r. Łącznie 382 osoby oddały swoje głosy na projekty wspierane z budżetu partycypacyjnego w mieście. Zwyciężyły: „Sport i dzień integracyjny”, „LATO - Kultura dla ludzi”, Centrum Społecznościowe w Ilias i „Unihokej - w drodze do ruchu i zdrowia”. Pomędzy wybrane projekty została rozdzielona kwota blisko 20.000 €.

Mimo gorącej dyskusji publicznej dotyczącej głównie metod głosowania, budżet partycypacyjny na kolejny rok pozostawiono bez istotnych zmian. Głosowanie jest nadal jedynym sposobem decydowania o rankingu i wsparciu projektów. Także wysokość środków określonych dla PB w 2015 roku pozostaje bez zmian, tj. na poziomie około 20.000 €. O te fundusze ubiegało się ok. 20 projektów.

PORÓWNANIE STUDIÓW PRZYPADKU BAŃSKIEJ BYSTRZYCY I NOWEGO MIASTA W BRATYSŁAWIE

Tak w Bratysławie, jak i w Bańskiej Bystrzycy próby wprowadzenia budżetu partycypacyjnego rozpoczęły się w 2013 r. W obu przypadkach ważną rolę na etapie inicjacji odegrało stowarzyszenie obywatelskie „Utopia”. Jednakże, w przypadku

Nowego Miasta z inicjatywą wyszedł burmistrz dzielnicy Rudolf Kusy, natomiast w Bańskiej Bystrzycy trzech mieszkańcy – działacze społeczni. To, od kogo pochodzi pierwszy impuls – jak się okazuje - ma znaczący wpływ na dalszy przebieg wydarzeń, a także w ogólnej postaci na mechanizmy BP. Przy czym dla porównania obu procesów najważniejsze wydają się być następujące kryteria: wysokość środków, realizacja i proces BP oraz - uczestnicy, wspólnota i relacje między obywatelami a władzami.

WIELKOŚĆ FUNDUSZY, REALIZACJA I PROCES BUDŻETU PARTYCYPACYJNEGO

Oba budżety partycypacyjne rozpoczęły swój pierwszy rok funkcjonowania w oparciu o środki w zbliżonej wysokości. Jednak BP w dzielnicy Nowe Miasto po pierwszym oficjalnym roku zwiększył się zarówno w obszarze zadań, jak i oryginalnej kwoty ustalonego budżetu aż o sześć razy. Pomimo faktu, że kwoty określone dla projektów obywatelskich nie uległy zmianie, ostateczne realizacje znacznie różnią się w dwóch aspektach: liczby wspieranych projektów i ich zróżnicowania pod względem zakresu tematów i grup docelowych. Projekty wspierane w Bańskiej Bystrzycy odnoszą się wyłącznie do kultury i sportu, natomiast projekty realizowane w Nowym Mieście dotyczą szerszego zakresu tematów. Znajdują się wśród nich i takie zagadnienia, jak osoby bezdomne, życie osób starszych, zieleń i ekologia. Uważam, że ilość i tematyka różnych projektów mają coś wspólnego z procesami BP, a kluczową rolę w tym pełni sposób podejmowania decyzji.

Podczas gdy Bańska Bystrzyca akceptuje tylko mechanizm głosowania, zasadnicze znaczenie w dzielnicy Nowe Miasto odgrywa instytucja rozważenia publicznego, która wpływa w znaczący sposób na ostateczne wyniki. Podczas dwóch lat realizacji BP rozpatrzenie publiczne wniosło wiele zmian, spowodowało też zmianę punktu widzenia uczestników i w konsekwencji ich zachowań. Element konkurencji pomniejszony został poprzez próby wzajemnej współpracy, która może być postrzegana w następujących aspektach:

- podczas publicznego rozważenia brano pod uwagę decyzję o obniżeniu budżetu projektów w taki sposób, aby mogło być realizowanych więcej wniosków, niż na warunkach początkowych;
- w oparciu o dyskusję dotyczącą potrzeb dzielnicy, która odbywała się na początku każdego forum, uczestnicy brali pod uwagę jej wnioski co doprowadzało do tego, że podczas podejmowania decyzji byli w stanie wesprzeć inne tematy.

UCZESTNICY, WSPÓLNOTA I RELACJE MIĘDZY OBYWATELAMI A WŁADZAMI

Kolejna różnica pomiędzy dwoma BP odnosi się do roli głównego animatora procesu. W Bańskiej Bystrzycy jest nim Rada Koordynacyjna (KooR) - organ składający się z obywateli, którzy są wybierani co roku jako przedstawiciele uczestników budżetu partycypacyjnego. Głównym aktorem w dzielnicy Nowe Miasto jest biuro ds. partycypacji, które po zakończeniu roku pilotażowego BP stało się częścią jednego z departamentów urzędu. Jednakże, podczas gdy biuro to zatrudnia ludzi, a jego pracownicy mają rzeczywiste zobowiązania, KooR obejmuje tych, którzy w całym procesie biorą udział ochotniczo, w swoim wolnym czasie i mają minimalną odpowiedzialność zarówno wobec władz, jak i uczestników BP.

Z tych powodów uczestnictwo w obu procesach różni się i może doprowadzić do innych efektów. Podczas gdy w Bańskiej Bystrzycy miały miejsce trzy fora publiczne i kilka spotkań grup tematycznych, w Nowym Mieście przeprowadzono osiem publicznych spotkań w poszczególnych osiedlach, cztery spotkania publiczne związane z danym tematem i trzy spotkania, które związane były z zakończeniem procesu BP.

Ponadto oprócz biura ds. partycypacji w procesach związanych z BP zaangażowanych było pięć innych działów urzędu dzielnicy. Kolejną ważną rzeczą jest to, że urząd bierze też udział w partycypacyjnym planowaniu przestrzeni publicznej oraz w publikowaniu danych i w ten sposób obejmuje procesem uczestnictwa inne części życia społecznego, wychodząc od finansów i krok po kroku zmierzając do innych dziedzin zarządzania.